

Nr 14.

Av herr **Sundström** i Skövde **m. fl.**, om viss ändring i grunderna för beviljande av hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer.

De insatser på byggnadsmarknaden, som staten genom sina lånefonder gjort, ha fått en allt mer dominerande betydelse. Den i samband med låneförmedlingen möjliggjorda hyreskontrollen har redan visat sig avgörande i fråga om prissättningen på bostäder. Huruvida den av statens byggnadslånebyrå förda prissättningen varit den på lång sikt bäst avvägda skall i detta sammanhang lämnas därhän. Faktum är, att hyrorna obestridligen för närvarande vida överstiga 1939 års nivå. Genom att räkna fram ett högre pris pr kvm golvyta ha visserligen överkostnadslån kunnat begränsas mera än vad fallet skulle ha blivit, om de stegrade byggnadskostnaderna helt blivit täckta av ränte- och amorteringsfria lån. Men denna uppräknings har haft en synnerligen fatal verkan för alla, som med begränsade inkomster varit hänvisade att hyra nyuppförda lägenheter.

Var och en, som sysslat med denna verksamhet, har nogsamtidigt fått erfara, att framför allt unga familjer med barn icke kunnat tillrådas att hyra lägenheter, som skulle konsumera bortåt en tredjedel av deras inkomster. Har arbetsanställningen därtill varit av osäker natur, ha dessa familjer praktiskt taget varit urståndssatta att skaffa sig en bostad i ett nyuppfört hus, utan varit hänvisade till mindervärdiga och givetvis relativt dyrare lägenheter. Detta är ett tillstånd, som ur sociala och befolkningspolitiska synpunkter inte kan få fortgå. Det ligger något upprörande uti att unga familjer skola uteslutas från möjligheten att vid starten skapa ett hem, där trivsel och trevnad kan beredas. Så snart familjen uppgår till tre barn, kunna ju alltid subventionerade bostäder åtminstone teoretiskt beredas. Saknas barn, torde ej heller några mer ömmande omständigheter föreligga, då för såvitt båda makarna äro arbetsföra möjligheter att komma ut med hyran torde föreligga. Svårast ha onekligen familjer, som ha ett eller två barn och vilkas inkomster av flera skäl icke nått den nivå, att en bostad, som betingar en hyra på t. ex. 1 000 kr., kan förhyras. Man nödgas medgiva, att de allra flesta familjer, vilkas försörjare äro anställda på kollektivavtal eller i lägre tjänstemannaställning, tillhöra denna kategori. Det synes därför som en bjudande plikt att åstadkomma bättre villkor för just dessa hem, därest statens och kommunernas bostadspolitik skall fylla sin uppgift att sörja för

en tillfredsställande bostadsförsörjning för det övervägande flertalet av bostadssökande familjer.

När det gäller att föreslå praktiska åtgärder för att uppnå det ovan uppställda målet inställa sig självfallet betydande svårigheter. Förr eller senare torde en generell bostadssubvention i en eller annan form få tillgripas. Men säkerligen är icke tiden nu mogen för så genomgripande reformer. Att stillatigande invänta en sådan åtgärd kan dock icke försvaras, ty här gäller regeln att medan gräset växer, dör kon. Dess bättre ha vi redan nu en organisation i vilken denna hjälpform, åtminstone provisoriskt, bör kunna inrymmas. Vi åsyfta den verksamhet, som bedrivs till förmån för de barnrika familjerna. Det synes oss vara en framkomlig väg att utsträcka subventionen för alla barnfamiljer, vilka äro mindre bemedlade och vilkas bostadskostnader skulle utan subvention komma att draga en oskäligen del av inkomsten. Subventionens storlek kunde sättas till 30 % av standardhyran för familj om ett till tre barn eller lika med det bidrag, som nu utgår till trebarnsfamiljer. För att få den erforderliga effekten måste bidrag kunna utgå även i lägenheter i den öppna marknaden och sålunda ej begränsas till sådana fastigheter, som uppförts med hjälp av bostadsanskaffningslån till mindre bemedlade barnrika familjer. Prövningen av skäligheten i den standardhyra liksom av kvaliteten av den bostad, som skall bli föremål för subvention, kan tryggt överlätas till statens byggnadslånebyrå, vilken på detta fält besitter en betryggande erfarenhet. Svårare kan det bli att utmäta den tomtsubvention som i analogi med förhållandet vid uppförande av s. k. barnrikehus tillkommer kommunerna. Denna detalj är emellertid icke av den storleksordning, att den behöver stjälpas förslaget. Säkerligen skall det bli möjligt att med resp. kommuner på denna punkt uppnå en skäligen överenskommelse.

De närmare bestämmelserna för denna verksamhets bedrivande torde liksom fallet är med övriga hjälpformer få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda. Vad riksdagen måste ta ställning till är själva principfrågan att utsträcka subventionsförfarandet till mindre bemedlade familjer med allenast ett barn i stället för det nu gällande villkoret: tre barn. I övrigt föreslås inga nyheter, då redan nu subvention kan utgå även i icke s. k. barnrikehus.

En annan och givetvis högst betydande fråga är anvisningen av de för den utvidgade verksamheten nödiga medlen. I årets statsbudget är på riksstatsens femte huvudtitel upptaget anslag för hyresrabatter till mindre bemedlade barnrika familjer å 7 miljoner kr. Efter några år kan förvisso denna summa genom ovan föreslagna utvidgning av verksamheten komma att betydligt stiga. För de första åren torde dock höjningen komma att bli relativt måttlig. En höjning av anslaget på en eller annan miljon kr. torde dock vara nödvändig. Vi äro fullt medvetna om att riksdagen kan

hysa betänkligheter inför framtida utgifter, som inte helt kunna överblickas. Emellertid kan man förvisso förutspå, att en rad anslag av befolkningspolitisk karaktär komma att beviljas under år, som stunda. Detta anslag måste betraktas som ett av dessa. Och därtill kan läggas: intet medel kan bättre främja en sund befolkningsutveckling än att sörja för att framför allt unga familjer få sin bostadsfråga ekonomiskt sunt och ur hygienisk och trevnadssynpunkt tillfredsställande ordnad. Inför dessa skäl böra betänkligheterna kunna övervinnas.

På grund av vad sålunda blivit anfört få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att hyresrabatter till mindre bemedlade barnrika familjer med ett eller två barn må utgå med 30 % av standardhyran i av statens byggnads-lånebyrå till hyresbelopp och kvalité godkända lägenheter i såväl s. k. barnrikehus som i den öppna marknaden tillgängliga lägenheter,

att i övrigt för ifrågavarande rabatter gällande villkor skola lända till efterrättelse samt

att för ifrågavarande ändamål bevilja ett förslagsanslag å tre miljoner kr.

Stockholm den 14 januari 1944.

Walter Sundström,
Skövde.

Rolf Edberg.

Gustaf Nilsson,
Kristinehamn.

Torsten Nilsson.
